

DOI: <http://doi.org/10.370.75/BAL.2021.2.05>

## Наследяване и делба на дружествени дялове и налични акции

---

### Inheritance and Partition of Company Shares and Materialised Stocks

**Атанас Петров<sup>1</sup>**

#### SUMMARY

The article examines the inheritance of shares and stocks and some controversial questions in the cases of more than one heir. In similar situations, there is joint ownership over the inherited shares and stocks. According to articles 132 and 177 from the Bulgarian Commercial Act, the rights in the shares and the stocks are indivisible, thus the heirs should exercise their joint and several rights and duties together and should appoint a proxy to act on their behalf before the company. When there is no understanding and consent between them then it is a crucial question whether they could end the joint ownership through a partition of their rights over the shares and the stocks. Legal theory and jurisprudence suggest that the partition by mutual consent is possible, but if no consent the only option should be a court order for partition.

---

<sup>1</sup> Атанас Петров е доктор по право и асистент в катедра „Частноправни науки“ на ЮФ в УНСС. Преподава в областта на търговското, вещното и гражданското право, e-mail: [a.petrov@unwe.bg](mailto:a.petrov@unwe.bg) (Atanas Petrov, LL.D. is assistant professor, Chair *Private Law Sciences*, Law Faculty, UNWE. He teaches Commercial, Property and Civil law. e-mail: [a.petrov@unwe.bg](mailto:a.petrov@unwe.bg))

The Supreme Court of Cassation did not yet resolve if this is possible, which rises further discussions.

## KEY WORDS

Shares; Stocks; Inheritance; Heritage; Partition

## Въведение

Трансформацията на българската икономика и изграждането ѝ върху конституционно закрепените принципи (свобода на стопанската инициатива, неприкосновеност, гарантиране и защита на частната собственост, създаване на условия за коопериране и сдружаване на гражданите и юридическите лица, за постигане на стопански напредък) доведе до възникването на редица нови обществени отношения, които обогатяват наличните форми на стопански живот. Сред тях попадат и регламентирани от Търговския закон<sup>2</sup> отношения, свързани с учредяването и дейността на търговските дружества.

Участието в търговско дружество води до възникване на правна връзка между него и отделния съдружник или акционер, определяна като членствено правоотношение или членство<sup>3</sup>. То е сложно правоотношение, което включва комплекс от имуществени и неимуществени права и задължения на страните. При капиталовите дружества (като Дружество с ограничена отговорност – ООД, и Акционерно дружество – АД, например) членството е свързано с притежаване на части от капитала под формата на дялове или акции. При определени условия те са прехвърлими и могат да сменят своя титуляр. Различни юридически факти могат да имат като правна последица правопримствство по отношение на дялове

---

<sup>2</sup> Обн., ДВ, бр. 48/1991 г., изм., ДВ, бр. 104 от 8 декември 2020 г.

<sup>3</sup> Г. Стефанов. *Търговско дружествено право. Търговски дружества общи положения. Отделни видове търговски дружества*. Велико Търново, Абагар, 2018, с. 324, 347, 425.

или акции от гадено гружество. Сред тях е и наследяването, независимо дали то е по закон, или по завещание. Дяловете и акциите несъмнено са част от имуществото на своя титуляр и са прехвърлими, поради което попадат в наследствената маса и са годен за наследяване обект. Често срещана житейска хипотеза обаче е наличието на повече от един наследник. В този случай всеки от наследниците получава определена част или дял от наследственото имущество. По отношение на вещите възниква обикновена дялова съобственост, докато вземанията и задълженията преминават автоматично към всеки от наследниците съответно на наследственения дял. При други имущества, сред които разглежданите дялове и акциите, се наблюдава т.нар. съпритежание. Правата се упражняват съвместно от наследниците, а за задълженията отговарят солидарно. В този смисъл са разпоредбите на чл. 132 и чл. 177 от ТЗ. Теоретични и практически проблеми поражда хипотезата, в която няколко лица придобиват дялове или акции по наследство, особено когато не могат да постигнат съгласие за разпределянето им или за начина, по който съвместно да упражняват правата, произтичащи от членството<sup>4</sup>.

Изложеното повдига въпроса съществуват ли възможности за прекратяване на съпритежанието върху наследените дялове и акции, особено при липса на съгласие между наследниците, както и дали е приложим институтът на делбата, предвид че Глава пета от Закона за наследството (ЗН) урежда именно делбата на наследството, към което в разглеждания случай спада акциите и дяловете. Принципното положение е, че наследникът винаги може да поиска делба на наследственото имущество, както и да получи своя дял в натура, ако това е възможно. Ако съществува неравенство между дяловете, то може да се компенсират с пари, а ако имуществото не може да се подели удобно, то се изнася на публична продан. Описаните принципни положения и разпоредбите, относно делбата на наследство, се прилагат и при прекратяването

<sup>4</sup> М. Димитров. За наследяването на акции и тяхната делба. *Сборник с доклади от научна конференция „100 години УНСС – 100 години право в УНСС, том I – История, теория и развитие на правото. Актуални проблеми на частното и международното право“*. София, ИК – УНСС, 2021, с. 110 – 111.

на съсобствеността по ЗС (чл. 34, ал. 2 ЗС). Законът за наследство и ЗС предхождат значително по време както КРБ, с която се въвеждат принципите за изграждане на пазарна икономика в страната, така и ТЗ, който регламентира участието в търговски дружества.

В практиката на ВКС, а и в теорията, се приема, че по отношение на акциите е неприложим редът за наследяване на вземанията, т.е. че наследените акции не се разпределят между отделните наследници съобразно дяловете им, а всеки от тях придобива идеална част от всяка наследена акция<sup>5</sup>. Същевременно в практиката се поддържа разбирането, че делбата на акции е недопустима<sup>6</sup>. Някои автори поддържат тезата, че по отношение на дяловете и акции е приложима както доброволната, така и съдебната форма на делба, включително и преодоляване на разногласията между наследниците – съпритежатели по реда на чл. 32 ЗС<sup>7</sup>. Изложените разнопосочни мнения и виждания предизвикват интерес към проблемите на наследяването на дялове и акции, както и на възможностите за извършването на делба между сънаследниците. Настоящата статия се спира именно върху тези проблеми, но по отношение на акциите, тя се ограничава до наличните поименни акции.

## I. Наследяване на дялове и акции

Разпоредбата на чл. 129, ал. 1 ТЗ гласи, че дружественият дял може да се прехвърля и наследява. Макар и чл. 128 ТЗ да предвижда издаването на удостоверение за притежаваните

---

<sup>5</sup> И. Русчев. Върху наследяването на налични акции и на членствено правоотношение. *Грамада*, 14 март 2017 г. [онлайн] [www.gramada.org](http://www.gramada.org) [достъпна на 27.12.2021 г.]; Н. Колев. *Търговски дружества. Синтез и коментар на практиката на ВС и ВКС*. София, ИК „Труд и право“, 2021, с. 658 – 660; П. Голева. Наследяване и делба на налични поименни акции. *Грамада*, 19 ноември 2020 г. [онлайн] [www.gramada.org](http://www.gramada.org) [достъпна на 27.12.2021 г.].

<sup>6</sup> Решение № 140 от 05.04.2013 г. на ВКС по т. д. № 756/2011 г., II т. о.; Определение № 94 от 09.03.2011 г. на ВКС по ч. зр. д. № 24/2011 г., I з. о.

<sup>7</sup> А. Калайджиев. *Търговски дружества. Персонални дружества. Дружество с ограничена отговорност*. София, Сиби, 2014, с. 234 – 235.

дялове, то законът изрично гласи, че посоченият документ не е ценна книга. Предвид изложеното, както и от факта, че законът не изисква дяловете да бъдат инкорпорирани в материален носител, то безспорно е, че те не представляват ценни книжа. С оглед на наследяването, гружественният дял не може да бъде определен като вещь или вземане, нито като ценна книга. В доктрината и съдебната практика се засъдържа виждането, че гружественният дял може да бъде разглеждан като част от капитала на гружеството (основен дял), като част от имуществото на гружеството (гружествен дял в тесен смисъл) и като самото членствено правоотношение, представляващо съвкупност от имуществени и неимуществени права и задължения (гружествен дял в широк смисъл)<sup>8</sup>. Дружественният дял в тесен смисъл или правото на съдружника да получи част от имуществото на гружеството може да бъде упражнено при прекратяване на участието в гружеството. Имуществото, което съдружникът следва да получи, се определя по правилото на чл. 125, ал. 3 ТЗ – въз основа на счетоводен баланс към края на месеца, през който е настъпило прекратяването. В тази връзка, смъртта на съдружника е сред основанията за прекратяване на участието в гружеството, т.е. за прекратяване на членството. Предвид изложеното, както и с оглед на това, че личните и неимуществените права на наследодателя не попадат в наследствената маса и не се наследяват, в съдебната практика се възприема тезата, че наследниците придобиват от наследодателя неговият гружествен дял в тесен смисъл, но не и членството<sup>9</sup>. По изложените съображения се приема, че в наследствената маса попада гружественният дял в тесен смисъл, т.е. правото да бъде получена част от имуществото на гружеството. Като приема наследството, наследникът не става съдружник. Той би могъл обаче да стане такъв на различно основание, ако бъде спазен редът за приемане на нов съдружник (чл. 129, ал. 1 ТЗ във връзка с чл. 122 ТЗ и чл. 137, ал. 1, т. 2 ТЗ). Ако това не стане, той може да прехвърли наследените

<sup>8</sup> Стефанов (2018), с. 324; Решение № 16 от 18.02.2019 г. на ВКС по т. г. № 777/2018 г., II т. о., ТК.

<sup>9</sup> Решение № 161 от 11.01.2011 г. на ВКС по т. г. № 28/2010 г., I т. о., ТК.; Голева (2020).

дялове по реда на чл. 129 ТЗ или да получи плащане по правилата на чл. 125, ал. 3 ТЗ. Изложеното виждане не е неоспоримо. Неимуществените права, когато законът ги урежда като прехвърлими, също могат да бъдат наследени. Пример в тази насока е неимущественото право върху търговската фирма, което е прехвърлимо. Физическото лице – едноличен търговец, може да го прехвърли заедно със своето търговско предприятие, а наследниците му, като поемат търговското предприятие, наследяват фирмата и могат да я запазят (чл. 60 ТЗ). Дружественият дял в тесен смисъл е имущественото право, принадлежащо на съдружника от възникването на членството. Неговото упражняване е поставено под отлагателно условие – прекратяването на участието на съдружника. По-горе бе посочено, че при прекратяване на членството правото на част от имуществото на дружеството може да бъде упражнено. В този момент по своята правна същност, то има характера на парично вземане, като според някои автори използването на понятието „дружествен дял в тесен смисъл“ е неточно, тъй като съдружникът не притежава дял (част) от имуществото на дружеството, а само вземане при прекратяване на членственото правоотношение<sup>10</sup>.

С оглед на изложеното, ако се приеме, че се наследява дружественият дял в тесен смисъл, то приложим би бил режимът за наследяване на вземанията, а не на дружествените дялове. Към всеки от наследниците автоматично би преминала съответната част от вземането спрямо дружеството за част от стойността на неговото имущество, която съответства на дела на наследодателя. В разглежданата хипотеза не би следвало да възникне съпритежание върху дяловете, притежавани от наследодателя, каквото е описано в чл. 132 ТЗ. Същевременно, ако наследниците бъдат приети за съдружниците по реда на чл. 129 ТЗ във връзка с чл. 122 ТЗ, те ще се превърнат в страна по членственото правоотношение с дружеството именно по повод и в обема на наследените дялове. В правната теория също се приема, че наследяването е една от хипотезите на деривативно придобиване на дялове, а оттам и на членство<sup>11</sup>. В тази връзка, в Решение №

<sup>10</sup> Калайджиев (2014), с. 223.

<sup>11</sup> Пак там, с. 236; Стефанов (2018), с. 348.

161 от 11.01.2011 г. на ВКС по т. г. № 28/2010 г., I ТО неточно се приема, че в разглеждания случай наследникът би станал съдружник на собствено основание. Още повече, в цитираното решение се приема, че ако някой от наследниците вече има качеството на съдружник, обемът на неговото членство (на неговия дял в широк смисъл) автоматично ще се уголеми с наследената част от дяловете.

Изложените разсъждения водят до извода, че при наследяване на дялове обектът на наследственото правоприменение не е гружественният дял в тесен смисъл (правото на част от имуществото на гружеството), а самото членство (гружественният дял в широк смисъл). Всеки от наследниците придобива идеална част от всеки гружествен дял и членството, съобразно с дела си от наследството. Аналогично е утвърденото в практиката и доктрината виждане по отношение на наследяването на акциите, разгледано по-горе, в което безспорно се приема, че всеки наследник получава идеална част от членството, материализирано във всяка една отделна акция, колкото и условна да е употребата на вещноправното понятие „идеална част“ спрямо членството като сложно правоотношение.

При АД смъртта на акционера не води до прекратяване на членственото правоотношение. Право да се получи част от имуществото на АД възниква само под формата на ликвидационен дял, но само при прекратяване и ликвидация на самото гружество. Действително, съгласно чл. 125, ал. 1, т. 1 ТЗ, смъртта на съдружника прекратява участието в гружеството, но същевременно чл. 157, ал. 1 ТЗ предвижда, че наследниците на съдружника в ЕООД могат да продължат дейността му и да встъпят в членственото правоотношение, което до момента на смъртта на еднoличния собственик на капитала е било само между него и гружеството. Предвид, че и двете гружества (АД и ООД) са капиталови, няма основателен аргумент за различно третиране на наследниците на починалия участник при двата вида гружества. Безспорно при ООД се наблюдават специфики, които са продиктувани от факта, че макар и чл. 64 ТЗ да го определя като капиталово, при него се наблюдават черти, характерни за персоналните гружества. Сред тях по-конкретно е значимостта на

личността на съдружниците. Промените в персоналия състав на ООД особено чрез приемане на лица, които до този момент не са били съдружници, винаги е чувствителен за гружеството и съдружниците въпрос. По тази причина чл. 129 ТЗ изисква да бъде спазена процедурата за прием на нов съдружник, за което е необходимо съгласието на останалите съдружници или поне на тези от тях, които притежават най-малко три четвърти от капитала (чл. 137, ал. 3 ТЗ). Би могло да се приеме, че наследяването на дялове (членството) е поставено под отлагателното условие, че ще бъде осъществена процедурата по приемане на наследниците като нови съдружници. В случай че не бъдат приети за съдружници, те могат да упражнят вземането си и да получат съответната част от имуществото на гружеството или да прехвърлят наследените дялове по реда на чл. 129 ТЗ на някой от съдружниците в гружеството<sup>12</sup>.

В обобщение би могло да се посочи, че както при ООД, така и при АД, обектът на наследяване е идеалната част от всеки един дял и всяка една акция, респективно от членството, обективизирано в наследените дялове или акции, съобразно дела на наследника в самото наследство. По изложените съображения в книгата на акционерите следва да бъдат вписани всички наследници, съпритежатели на акциите<sup>13</sup>, а в книгата за дяловете по чл. 143, ал. 2 ТЗ – наследниците, съпритежатели на дяловете, но при положение че се е осъществило разгледаното отлагателно условие.

## II. Делба на акции и дялове

Делбата е уреден в закона способ за прекратяване на съсобствеността върху движими и недвижими вещи. По своята правна същност тя е потестативно право на всеки съсобственик да иска прекратяването на съсобствеността, включително и по съдебен ред, което не се погасява по давност. Отказът от делба не поражда правно действие, доколкото

---

<sup>12</sup> Решение № 161 от 11.01.2011 г. на ВКС по т. д. № 28/2010 г., I т. о.

<sup>13</sup> Русчев (2019).

чл. 34, ал. 1 ЗС гласи, че всеки съсобственик може да иска делба, въпреки наличието на противна уговорка. Действието на делбата и въпросите, свързани с това, дали тя има транслативно или декларативно действие, възмезден или безвъзмезден характер, излизат извън предмета на настоящото изложение и няма да бъдат обсъждани<sup>14</sup>.

Делбата може да бъде извършена доброволно, т.е. чрез изразено в договор съгласие на съсобствениците, който трябва да бъде сключен в писмена форма с нотариална заверка на подписите (при недвижими имоти и движими вещи на стойност над 50 лева – чл. 35 ЗС). При липса на съгласие между съсобствениците всеки един от тях може да инициира провеждането на съдебна делба, която се извършва съгласно разпоредбите на Глава двадесет и девета от ГПК.

С оглед на разглежданата тема следва да бъде обсъден въпросът доколко и дали двете форми за делба са приложими към наличните поименни акции и дружествените дялове. По отношение на акциите в практиката и доктрината по-широко е застъпено виждането, че е възможна единствено доброволната делба, изразяваща се в разпределение на акциите между отделните наследници. В съдебната практика се приема, че съдебната делба на акции е недопустима и поради правилото на чл. 177 ТЗ, според който акциите са неделими<sup>15</sup>. Следва да се отбележи, че неделимостта на дадена вещь не изключва възможността съсобствеността върху нея да бъде прекратена чрез делба. Напротив, неделимостта проявява значението си именно при делбата – дали вещица може да бъде разделена между съделителите, без да изгуби значителна част от стойността си, или ще трябва да бъде изнесена на публична прогон и получената продажна цена да бъде разделена между съсобствениците<sup>16</sup>. В практиката се посочва още, че с оглед правната същност на наличните акции като ценни книги и отделен

<sup>14</sup> Вж. П. Венедиков. *Ново вещно право*. София, ИК „Проф. Петко Венедиков“, 2008, с. 106; Л. Василев. *Българско вещно право*. УИ „Св. Кл. Охридски“, 1995, с. 69, 71, 72; Г. Боянов. *Вещно право*. София, Авалон, 2009, с. 192 – 194.

<sup>15</sup> Определение № 94 от 09.03.2011 г. на ВКС по ч. гр. г. № 24/2011 г., I г. о.; Решение № 98/28.10.2020 г. по т. г. № 2214/2019 г. на ВКС, II т. о.

<sup>16</sup> Венедиков (2008), с. 13.

обект на правото, различен от гвижимите вещи, е неприложим режимът на съсобствеността по ЗС, включително и правилата на съдебната делба по ГПК, които били насочени изключително и само към вещите<sup>17</sup>. В отделни съдебни актове се застъпва тезата, че дружествените дялове не могат да бъдат включени в делбената маса, тъй като съдебната им делба е неопустима. Някои автори критикуват установената съдебна практика и застъпват тезата, че е възможна не само доброволна, но и съдебна делба на акции и дялове<sup>18</sup>. В практиката и доктрината се среща разбирането, че разпределението на наследените акции или дялове не е доброволна делба, а представлява прехвърляне на съответни идеални части между наследниците. При ООД прехвърлянето на частите се извършва по правилата на чл. 129 ТЗ, докато при акциите то може да бъде извършено и с неформален договор<sup>19</sup>. В тази връзка следва да бъде подкрепено разбирането на Петко Венедиков, според което делбата независимо дали е доброволна, или съдебна се свежда до прехвърляне на идеални части между съсобствениците, поради което има транслативен и възмезден характер<sup>20</sup>. Предвид изложеното разпределението на акциите или дяловете между наследниците представлява доброволна делба и е необходимо да следва правилата за формата на договора по чл. 35 ЗС.

Презизвикателства поставят случаите, в които броят на дяловете и акциите не позволява пълното им разпределяне между наследниците, както и когато те не могат да постигнат съгласие за разпределянето. Различията в правния режим на дяловете и акциите като структурни елементи на капитала на ООД и АД дават насоки, в които е възможно да бъде търсено решение. Съгласно чл. 117, ал. 3 ТЗ дяловете на отделните съдружници могат да бъдат с различен размер. По

<sup>17</sup> Димитров (2021), с. 113 – 114; Русчев (2019); Колев (2021), с. 658 – 660; Решение № 140 от 05.04.2013 г. на ВКС по т.г. № 756/2011 г., II т. о.; Определение № 94 от 09.03.2011 г. на ВКС по ч. гр. г. № 24/2011 г., I г. о.; Решение № 98/28.10.2020 г. по т. г. № 2214/2019 г. на ВКС, II т. о.

<sup>18</sup> А. Калайджиев. *Акционерно дружество*. София, Сиби, 2019, с. 105 – 106; Калайджиев (2014), с. 235.

<sup>19</sup> Стефанов (2018), с. 326; Калайджиев (2019), с. 105 – 106; Калайджиев (2014), с. 235; Решение № 161 от 11.01.2011 г. на ВКС по т. г. № 28/2010 г., I т. о.

<sup>20</sup> Венедиков (2008), с. 106 – 110.

тази причина делбата на един гружествен дял е допустима. Разпоредбата на чл. 131 ТЗ е озаглавена „делба на гружествен дял“, като изисква съгласието на съдружниците, очевидно имайки предвид останалите съдружници извън наследниците. Правилото е напълно разбираемо, тъй като разделянето или делбата на дела е свързано с изменение на гружествения договор. В литературата се критикува необходимостта съгласието да бъде дадено еднородно от съдружниците, което се отнася на липсата на синхрон при изменението на отделни разпоредби на ТЗ<sup>21</sup>. Независимо от изложеното след като ТЗ изрично урежда делбата на гружествен дял, то не може да бъде отпечена възможността нито за доброволната, нито за съдебната му делба. Допустимостта на съдебната се споделя и от някои цитирани автори, независимо от това, че тя е насочена само към вещите. Действието на разделителния протокол за формиране на отделни дялове със съответна номинална стойност ще бъде обусловено от решението на общото събрание на съдружниците за приемане на наследниците като нови съдружници, както и от приемането на решение, което да обективира съгласието за разделяне на дела и изменение на гружествения договор. В случай че номиналната стойност на дяла не позволява той да бъде разделен (чл. 117, ал. 2 ТЗ), следва да се пристъпи към предвидения в закона способ за принудително изпълнение върху дялове от търговски гружества (чл. 517 ГПК). В резултат от принудителното изпълнение върху тях в крайна сметка се стига до получаване на гружествения дял в тесен смисъл, т.е. до вземане спрямо гружеството за стойността на частта от имуществото на гружеството, която се полага на наследодателя или до вземане за съответния ликвидационен дял по реда на чл. 517, ал. 4 ГПК. Действително производството по съдебна делба е насочено към принудително прекратяване на собствеността върху вещи, но липсата на правна уредба, може да бъде преодоляна чрез аналогия на закона по чл. 46, ал. 2 ЗНА. Законодателят не е изключил възможността за делба на неподеляеми вещи<sup>22</sup>, като изрично е препратил към съответния способ за принудително изпълнение – публичната проган.

---

<sup>21</sup> Стефанов (2018), с. 326.

<sup>22</sup> Боянов (2009), с. 192.

Случаят с неподеляемите гружествени дялове е погобен, а същевременно в ГПК е уреден и способ за изпълнение върху дялове от търговско гружество и поради това не следва да се отхвърля възможността за провеждането на такава съдебна делба.

При наличните акции положението е различно от това при гружествените дялове. Съгласно чл. 175, ал. 2 ТЗ, АД не може да издава акции с различна номинална стойност, което е една от причините чл. 177 ТЗ изрично да огласи, че акциите са неделими. Другата причина за неделимост на акциите се извежда от второто изречение на цитираната разпорежба, изискващо определянето на пълномощник, който да упражнява правата по акцията, в случай че тя се притежава няколко лица. *Ratio legis* е невъзможността отделните права в сложното членствено правоотношение (имуществени и неимуществени) да се отделят от него и да се разпределят между различни лица. Те принадлежат винаги на лицето участник в търговско гружество, което е страна по членственото правоотношение. Наследниците стават страна по членственото правоотношение на мястото на наследодателя, а оттам и титуляри на правата попадащи в него, без да могат да ги разпределят помежду си. В този смисъл не само акцията е неделима, като самостоятелен обект на правоотношението и особен вид движима вещ, но самото членство е неделимо, макар и съдържащието му да включва отделни имуществени и неимуществени права<sup>23</sup>. В хипотезата на наследяване на акции, които не са достатъчни като брой, за да бъдат разпределени между наследниците съобразно дела им в наследството или при наличието на различни привилегирани акции чрез доброволната делба те могат да бъдат разпределени между някои от наследниците, а стойността на дяловете на останалите, да бъде уравнена с пари. При липса на съгласие между наследниците за доброволна делба и разпределяне на акциите, със или без уравниване на някои от наследниците, не бива да се отрича възможността за провеждане на съдебна делба. В случай на достатъчен брой обикновени поименни акции, съгът може да извърши делбата, като разпредели акциите между наследниците. Съгът разполага с принципната

---

<sup>23</sup> Голева (2020).

възможност да извърши делбата по този начин, когато съставянето на дялове и тегленето на жребий се оказва невъзможно или много неудобно (чл. 353 ГПК). По аналогия цитираното правило би следвало да намери приложение и при делбата на налични акции. При положение че акциите не могат да бъдат разпределени от съда по причина на чл. 177 ТЗ или поради наличието на привилегировани акции от различни класове, съдът отново следва да прибегне до уредените в закона способи за принудително изпълнение. Изпълнението върху налични поименни акции е уредено в чл. 515, ал. 2 до ал. 4, вкл. от ГПК. С известни особености принудителното изпълнение отново се свежда до публична продан на акциите, каквато между впрочем е предвидена и за неподеляемите вещи. В тази връзка сходството в случаите между съдебната делба на вещи и акции е още по-голямо от това при делбата на гружествени дялове, разгледана по-горе в изложението.

## Изводи

С основание в литературата се приема, че с практиката на ВКС относно наследяването на акциите, като наследяване на идеална част от всяка акция, а не по реда на вземанията, както и със съдебните решения, относно недопустимостта на съдебната делба на акциите, не се дава практически приложимо разрешение на житейски ситуации, които неминуемо възникват. В тази връзка се подчертава необходимост от законодателно разрешение на описаните ситуации или уеднаквяване на съдебната практика и намиране на изход чрез постановяване на тълкувателно решение<sup>24</sup>. *De lege ferenda* по отношение на делбата на гружествени дялове би могло да се извърши изменение в чл. 131 ТЗ, като се допълни с нова алинея втора, с която решението – съгласие на съдружниците за разделяне на наследения дял (дялове) да има действието и на съгласие за приемане на наследниците като нови съдружници и за изменение на гружествения договор в частта за съдружниците и притежаваните от тях дялове. В нова алинея

---

<sup>24</sup> Димитров (2021), с. 115 – 116.

прета на чл. 131 ТЗ би могло да се предвиди, че при невъзможност за извършване на доброволна делба между наследниците, съответно приложение намират правилата на глава двадесет и девета от ГПК, респективно и чл. 517 ГПК, когато дяловете не могат да бъдат разпределени от съда. Същевременно с изменение и допълнение на чл. 177 ТЗ би могло изрично да се укаже възможността за делба на наследените акции с препращане към правилата на ГПК и тяхното съответно приложение. При липса на съгласие или невъзможност за разпределяне на наследените акции, поради техния брой или наличие на привилегировани акции, нова алинея на чл. 177 ТЗ би могла да препраща към чл. 515 ГПК и възможността за принудително изпълнение върху налични ценни книжа като алтернатива на чл. 348 ГПК при делба на неподелен имот. До намиране на изрично и категорично разрешение на очертаните проблеми не бива да се отрича възможността за провеждане на съдебна делба на налични акции и дялове, въз основа на аналогия на закона и при съответно прилагане на разпоредбите от Глава двадесет и девета на ГПК.

## Цитирани източници

Боянов, Г. *Вещно право*. София, Авалон, 2009 (Boyanov, G. *Veshtno pravo*. Sofia, „Avalon“, 2009).

Василев, Л. *Българско вещно право*. София, УИ „Св. Кл. Охридски“, 1995 (Vasilev, L. *Balgarsko veshtno pravo*. Sofija, UI „Sv. Kl. Ohridski“, 1995).

Венедиков, П. *Ново вещно право*. София, ИК „Проф. Петко Венедиков“, 2008 (Venedikov, P. *Novo veshtno pravo*. Sofija, IK „Prof. Petko Venedikov“, 2008).

Димитров, М. За наследяването на акции и тяхната делба. *Сборник с доклади от научна конференция „100 години УНСС – 100 години право в УНСС, том I – История, теория и развитие на правото. Актуални проблеми на частното и международното право*. София, ИК – УНСС, 2021 (Dimitrov, M. *Za nasledyavaneto na aktsii i tyahnata delba. Sbornik s dokladi ot nauchna konferentsia „100 godini UNSS – 100 godini pravo v UNSS,*

*tom I – Istoria, teoria i razvitie na pravoto. Aktualni problemi na chastnoto i mezhdunarodnoto pravo.* Sofia, IK – UNSS, 2021).

Калайджиев, А. *Акционерно дружество.* София, Сиби, 2019 (Kalajdzhev, A. *Akcionerno druzhestvo.* Sofija, Sibi, 2019).

Калайджиев, А. *Търговски дружества. Персонални дружества. Дружество с ограничена отговорност.* София, Сиби, 2014 (Kalaydzhev, A. *Targovski druzhestva. Personalni druzhestva. Druzhestvo s ogranichena otgovornost.* Sofija, Sibi, 2014).

Колев, Н. *Търговски дружества. Синтез и коментар на практиката на ВС и ВКС.* София, ИК „Труд и право“, 2021 (Kolev, N. *Targovski druzhestva. Sintez i komentar na praktikata na VS i VKS.* Sofija, IK „Trud i pravo“, 2021).

Голева, П. *Наследяване и делба на налични поименни акции.* Грамада, 19 ноември 2020 г. [онлайн] [www.gramada.org](http://www.gramada.org) [гостънна на 27.12.2021 г.] (Goleva, P. *Nasledyavane i delba na nalichni poimenni aktsii.* *Gramada*, [online] [www.gramada.org](http://www.gramada.org) [access 27.12.2021]).

Русчев, И. *Върху наследяването на налични акции и на членствено правоотношение.* Грамада, 14 март 2017. [онлайн] [www.gramada.org](http://www.gramada.org) [гостънна на 27.12.2021] (Rushev, I. *Varhu nasledyavaneto na nalichni aktsii i na chlenstveno pravotnoshenie.* *Gramada*, 14 mart 2017. [online] [www.gramada.org](http://www.gramada.org) [access 27.12.2021]).

Стефанов, Г. *Търговско дружествено право. Търговски дружества общи положения. Отделни видове търговски дружества.* Велико Търново, Абагар, 2018, с. 324, с. 347, 425 (Stefanov, G. *Targovsko druzhestveno pravo. Targovski druzhestva obshti polozhenia. Otdelni vidove targovski druzhestva.* Veliko Tarnovo, Abagar, 2018, s. 324, s. 347, 425).